

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/192020- 354568

Op de op 18 januari 2023 ontvangen aanvraag van Bazalt Wonen, te Zaltbommel, om een ontheffing krachtens artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor de renovatie en verduurzaming van 213 woningen verspreid gelegen aan de A. van Drielstraat, Bakkerskilstraat, Bentlaken, Burchtstraat, de Graaff, Floreffestraat, Havenstraat, K. van de Sandestraat, Kappenwaard, Loonsweer, Postelstraat, Reeweg, Sigmondstraat, Spijksweer, Tuinstraat, Wierinxwal en de Wittingsweer te Werkendam, in de gemeente Altena.

plaats / datum
's-Hertogenbosch,
21 augustus 2023

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
namens deze,

De heer J.A.J. Lenssen,
Directeur Omgevingsdienst Brabant Noord

BESLUIT

Onderwerp

Op 18 januari 2023 hebben wij van Bazalt Wonen een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, dit als gevolg van renovatie en verduurzaming, uit te voeren aan de A. van Drielstraat (3-7, 4-8, 12-16, 15, 17, 20, 22, 21-27, 26-30, 31 en 35-41), Bakkerskilstraat (3, 4, 6, 7, 9, 12, 14, 15, 20, 24, 30, 32, 35, 37 en 42), Bentlyn (47-59), Burchtstraat (1, 2-10, 13-23, 16-22 en 40-46), Graaff (3-39), Floreffestraat (49-61), Havenstraat (53-57), K. van de Sandestraat (4-16, 5, 9, 11, 15, 20, 22 en 28), Kappenwaard (2, 6 en 10-20), Loonsweer (5, 7, 11, 15, 21, 23, 35, 37, 43, 53 en 55), Postelstraat (48-60), Reeweg (32-36), Sigmondstraat (18 en 42-48), Spijksweer (19-41, 20-30, 34 en 38), Tuinstraat (1-7, 2-10, 11, 13 en 14-18), Wierinxwal (17 en 29-37) en de Wittingsweer (5-13, 17, 33, 39-45, 51 en 53) te Werkendam, in de gemeente Altena.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing,

- I. aan Bazalt Wonen, Thorbeckestraat 1, 5301 NC te Zaltbommel, de gevraagde ontheffing te verlenen, op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepalingen als bedoeld in:
 - artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - **ruige dwergvleermuis** (*Pipistrellus nathusii*);voor de periode van 1 september 2023 tot en met 31 december 2025;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag, voor zover deze betrekking heeft op de soorten als bedoeld onder I, deel uitmaken van deze ontheffing;
- III. aan deze ontheffing voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 'voorschriften';
- IV. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de deze ontheffing:
 - Rapportage ecologisch onderzoek diverse straten te Bazalt Wonen, Econsultancy, 18005.002 D1, 4 april 2022 (hierna: quickscan)
 - Factsheet behorend bij rapport 18005.002, Woonkern Werkendam, Econsultancy (hierna: nader onderzoek)
 - Rapportage activiteitenplan A van Drielstraat, Bakkerskilstraat, Bentlyn, Burchtstraat, de Graaff, Floreffestraat, Havenstraat, K van de Sandestraat, Kappenwaard, Loonsweer, Postelstraat, Reeweg, Sigmondstraat, Spijksweer, Tuinstraat, Wierinxwal en Wittingsweer te Werkendam, Econsultancy, 18005.012 D1, 8 december 2022 (hierna: activiteitenplan)
 - Aanvullende gegevens van 7 juni 2023
 - Aanvullende gegevens van 12 juli 2023
 - Aanvullende gegevens van 3 augustus 2023
 - Machtiging van 12 januari 2023
 - Bijlage 1: overzicht van de planlocatie(s)
 - Bijlage 2: locatie(s) van de mitigerende maatregelen
 - Bijlage 3: meldingsformulier start werkzaamheden (zie voorschrift 1)

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Is dit besluit aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Is het besluit niet rechtstreeks aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u alleen een bezwaarschrift indienen als het besluit directe gevolgen voor u heeft. Verstuur uw bezwaarschrift binnen 6 weken na de verzenddatum van het besluit.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een DigiD-inlogcode nodig.
- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:
Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

Kunt u ons ook uw telefoonnummer en e-mailadres geven? Zo kunnen wij samen met u de beste aanpak van de behandeling van uw bezwaar bespreken.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen om een voorlopige voorziening (griffierecht).

INHOUDSOPGAVE

Besluit.....	2
Voorschriften.....	5
Procedurele overwegingen	7
Inhoudelijke overwegingen.....	8
1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming	8
1.1 <i>Beschermingsregimes</i>	8
1.2 <i>Interim omgevingsverordening Noord-Brabant</i>	8
2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep	9
2.1 <i>Aangevraagde activiteiten</i>	9
2.2 <i>Onderzoek soorten</i>	9
2.3 <i>Mogelijke effecten op beschermde soorten</i>	9
2.4 <i>Alternatievenafweging</i>	9
2.5 <i>Belang van de aanvraag</i>	10
2.6 <i>Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding</i>	11
3. Conclusie	13
Bijlage 1. Overzicht van de planlocatie(s)	14
Bijlage 2. Locatie(s) van de mitigerende maatregelen.....	15
Bijlage 3. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten	18

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, doch uiterlijk 3 werkdagen voor aanvang van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar ons op te sturen. Met werkzaamheden en/of activiteiten worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken van de verblijfplaatsen.
2. De ontheffinghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl indien bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen, of andere handelingen als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn.
3. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften.
4. Deze genoemde (rechts-)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de hier genoemde voorschriften, de mitigerende maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de aanvraag en het activiteitenplan (hoofdstuk 6) en de aanvullende gegevens van 7 juni, 12 juli en 3 augustus 2023.
7. De activiteiten en hier genoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
8. In het logboek dienen alle handelingen en bevindingen door de ecologisch deskundige te worden bijgehouden. Met handelingen worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken en het plaatsen van de tijdelijke en permanente voorzieningen. Ook dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste tijdelijke en permanente voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op verzoek van een toezichthouder direct te worden overhandigd.
9. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te (laten) stellen op basis van de aanvraag en de hier genoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de initiatieflocatie, dienen, voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden, van de inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven. Dit ecologisch werkprotocol dient voor de start van het ongeschikt maken, doch uiterlijk 3 werkdagen voor aanvang hiervan, ter informatie aan ons te worden toegezonden, via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.

¹ Wat wij hieronder verstaan staat in de toelichting op het aanvraagformulier:
https://www.brabant.nl/applicaties/producten/beschermde_dieren_en_planten_6553

Specifieke voorschriften

10. Op het moment van ongeschikt maken en de 3 daaropvolgende nachten moeten alle weersomstandigheden tijdens de eerste 2 uur na zonsondergang overeenkomen met de eisen die het Vleermuisprotocol stelt voor de weersomstandigheden tijdens het onderzoek doen naar zomerverblijfplaatsen.
11. Bij het ongeschikt maken mag geen opschuimend en uithardend (vul)schuim (PUR) gebruikt worden. Uithardend (vul)schuim mag alleen gebruikt worden nadat de woningen al ongeschikt zijn gemaakt, er een controleronde heeft plaatsgevonden conform het voorschrift over de controleronde én er is vastgesteld dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn.
12. Tussen het ongeschikt maken en de controleronde dienen ten minste drie dagen te zitten, zodat de vleermuizen de tijd hebben de verblijfplaats te verlaten.
13. De controleronde dient plaats te vinden conform de eisen die het geldende Vleermuisprotocol stelt aan het onderzoek naar zomerverblijfplaatsen. Concreet gaat het om de start- en eindtijd, onderzoeksperiode, minimale temperatuur en maximale windkracht.
14. Tijdens de gehele controleronde moet het droog zijn.
15. De vleermuizen mogen na de controleronde geen toegangsmogelijkheden meer hebben tot de bebouwing.
16. Er kan pas gestart worden met de verduurzamingswerkzaamheden na de expliciete toestemming van de ecooloog.
17. De opening van de inbouwvoorzieningen dient qua hoogte en locatie ten opzichte van de dakrand zoveel mogelijk overeen te komen met de huidige openingen tot verblijfsruimtes.
18. De uiteindelijke locaties van de openingen en de ecologische onderbouw hiervan dienen in het logboek te worden vastgelegd.
19. De tijdelijke voorzieningen dienen in stand te worden gehouden totdat de permanente voorzieningen gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiodes conform de betreffende Kennisdocumenten en aangetroffen functies.
20. Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen vindt plaats buiten de meest kwetsbare periodes - dit zijn voor vleermuizen de kraamperiode (half mei tot half juli) en de winterperiode (15 oktober tot 1 april).
21. Voor het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen dient gecontroleerd te worden of de voorziening 'leeg' is. De kasten mogen alleen verwijderd worden op het moment dat er geen vleermuis aanwezig is.
22. De tijdelijke kasten dienen binnen de ontheffingsperiode verwijderd te worden. Indien dit niet het geval is, is vleermuisonderzoek benodigd om te beoordelen of de kast gebruikt wordt als verblijfplaats. Indien de kast in gebruik is als verblijfplaats en deze ontheffing is verlopen, dient een nieuwe ontheffing te worden aangevraagd voor het verwijderen van de verblijfplaats.

PROCEDURELE OVERWEGINGEN

Aanvraag

Op 18 januari 2023 hebben wij van Bazalt Wonen een aanvraag voor een ontheffing ingevolge artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag is op 7 juni, 12 juli en 3 augustus 2023 aangevuld.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag, het activiteitenplan en de aanvullingen. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/192020.

Gedragscode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als dit aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

Voor de aspecten van de aanvraag waarvoor een ontheffing vanuit de Wnb is vereist hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

Overige regelgeving

Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan soortenbescherming op grond van de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan daarom aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen.

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er 3 beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. De artikelen 3.8 en 3.9 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken als blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben ten aanzien van soortbescherming aanvullende kaders vastgesteld. Deze zijn neergelegd in paragraaf 2.6.1 van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant. Voor bepaalde soorten en handelingen zijn vrijstellingen opgenomen.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

De aangevraagde activiteiten betreffen het isoleren van de bebouwing middels spouwmuurisolatie. Daarnaast zal de binnenzijde van het dak worden geïsoleerd en zullen er diverse renovatiewerkzaamheden aan de binnenzijde van de bebouwing plaatsvinden. De werkzaamheden zullen globaal in het najaar van 2023 plaatsvinden, een exacte planning is nog niet bekend. Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag.

2.2 Onderzoek soorten

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in de bij aanvraag gevoegde rapportages van het nader onderzoek en in hoofdstuk 3 van het activiteitenplan.

Als vooronderzoek heeft literatuuronderzoek plaatsgevonden (NDFF/verspreidingsatlassen). In maart 2022 heeft een quickscan naar beschermde soorten plaatsgevonden. Het nader onderzoek naar de gewone en ruige dwergvleermuis heeft plaatsgevonden in 2022, op basis van het Vleermuisprotocol 2021

(Netwerk Groene Bureaus).

2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten

In het plangebied zijn 3 zomerverblijfplaatsen en 9 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Daarnaast zijn er 4 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aangetroffen in het plangebied.

Verder zijn er in het plangebied 2 kraamverblijfplaatsen bestaande uit 12 en 18 gewone dwergvleermuisen aangetroffen. De kraamverblijfplaatsen zijn aangetroffen in de woningen van de Graaff 1 en de Floreffestraat 47 te Werkendam. Beide woningen zijn uit het isolatieprogramma gehaald, waardoor er geen sprake meer is van aantasting van deze 2 kraamverblijfplaatsen.

De aanvrager geeft aan dat door het uitvoeren van de activiteiten:

- 3 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis;
- 9 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis;
- 4 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis;

worden beschadigd of vernield en vleermuisen opzettelijk worden verstoord.

Dit is een overtreding van de bepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, vierde en tweede lid, van de Wnb.

2.4 Alternatievenafweging

Door de landelijke eisen voor de verduurzaming is de spouwmuurisolatie noodzakelijk. Het niet uitvoeren van de werkzaamheden is daardoor niet mogelijk. Ook is het niet mogelijk om de werkzaamheden op een andere locatie uit te voeren, omdat het gaat om het verduurzamen van bestaande woningen.

Het is niet mogelijk het plangebied in de toekomst zo in te richten dat de zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis behouden blijven. Voor het verduurzamen van de woningvoorraad is het noodzakelijk om isolatiewerkzaamheden uit te voeren. De hoogste duurzaamheid wordt enkel bereikt bij het isoleren van de daken en gevels.

Het niet isoleren van de gevel (spouw) leidt tot een onvoldoende isolatiewaarde en is derhalve niet toereikend voor de huidige duurzaamheidseisen die gesteld worden aan woningen.

Isolatiwerkzaamheden kunnen inpandig (binnenzijde) of uitpandig (buitenzijde of in spouwmuur) worden uitgevoerd. Alle 3 de isolatie methodes kunnen echter leiden tot het aantasten van de verblijfsmogelijkheden en/of wijzigingen in het microklimaat van de spouwmuur (indirecte aantasting), waardoor verblijfplaatsen worden beschadigd of vernield, en een ontheffing in alle gevallen noodzakelijk is. Hierdoor is er geen alternatief mogelijk waarbij het functioneren van de in het plangebied aanwezige verblijfplaatsen kan worden gegarandeerd.

De planning van de werkzaamheden en de wijze van uitvoeren van de werkzaamheden zijn aangepast aan de ecologie van de gewone dwergvleermuis. Zo wordt er buiten de kwetsbare periode gewerkt en worden er voorzieningen gerealiseerd zodat de vleermuizen te allen tijde verblijfplaatsen ter beschikking hebben.

Gezien het bovenstaande is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven mogelijk zijn, die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

2.5 Belang van de aanvraag

De ontheffing is gevraagd op grond van het belang 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, van de Wnb.

Met de huursector is door de Rijksoverheid afgesproken dat vanaf 2020 alle huurwoningen en wooncorporaties gemiddeld energielabel B of beter hebben (energie-akkoord). Het doel van de renovatie van de woningen is niet alleen het energetisch aanpassen van de woningen ten gunste van het klimaat, maar ook bouwtechnisch ervoor zorgen dat de woningen weer lange tijd mee gaan. Dus naast het komen tot een vermindering van het energieverbruik ten behoeve van het klimaat, gaat het ook om verbeteren van het binnenhuisklimaat en het verbeteren van het woongenot.

Hoewel vochtproblematiek niet direct leidt tot acuut gevaar voor de volksgezondheid op de korte termijn, vormt dit op de lange termijn wel een ernstig gevaar doordat vochtproblematiek leidt tot schimmelvorming alsmede de aanwezigheid van huisstofmijt. Schimmels en huisstofmijt kunnen gezondheidsproblemen veroorzaken zoals kortademigheid, benauwdheid, hoesten en chronische verkoudheid. Vooral mensen met astma of andere luchtwegproblemen kunnen gevoeliger zijn voor de aanwezigheid van schimmels en huisstofmijt evenals kwetsbare groepen als jonge kinderen of ouderen. Bij de renovatie zal de ventilatie verbeterd worden om het doorluchten van de woningen te bevorderen en zullen schimmel- en vochtplekken verwijderd worden. Hiermee heeft de renovatie indirect een positief effect op de volksgezondheid. Daarmee is het van groot openbaar belang voor volksgezondheid dat de renovatie wordt uitgevoerd.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang voldoende onderbouwd is om de ontheffing te kunnen verlenen.

2.6 Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding

In het activiteitenplan (hoofdstuk 6) en de aanvullende gegevens van 16 mei 2023 is beschreven welke maatregelen worden genomen om de effecten voor de gewone en ruige dwergvleermuis zoveel mogelijk te voorkomen.

In grote lijnen gaat het om de volgende maatregelen:

Tijdelijke verblijfsvoorzieningen

- In februari 2023 zijn er 64 tijdelijke vleermuiskasten van het type VMT1 van Unitura en 8 tijdelijke vleermuiskasten van het type VMT3 van Unitura geplaatst. De kasten zijn geplaatst conform het Kennisdocumenten van de Gewone en Ruige dwergvleermuis. Dit houdt in dat er een minimale hoogte van 3 meter is aangehouden, er is aangesloten op vliegroutes, vrije invliegruime, vrij van kunstlicht en binnen 100 à 200 meter van de aangetroffen verblijfplaatsen. De kasten zijn op noord-, west-, oost- en zuidgevels geplaatst.

Ongeschikt maken

- Om te waarborgen dat er ten tijde van de werkzaamheden geen vleermuizen aanwezig zijn worden alle toegangen tot de te isoleren woningen afgesloten. Stootvoegen en kieren in de muur worden bijvoorbeeld afgesloten met exclusion flaps en vulschuim. Vleermuizen kunnen de bebouwing te allen tijde verlaten, maar kunnen niet meer terug op de locatie komen.
- De spouw tussen woningen wordt afgesloten middels een weringsborstel om te voorkomen dat vleermuizen via niet te isoleren woningen na het ongeschikt maken alsnog toegang hebben tot de wel te isoleren woningen. Ook hierbij wordt gezorgd dat vleermuizen altijd een geschikte route naar buiten hebben.
- Het ongeschikt maken van de bebouwing zal worden uitgevoerd in het actieve seizoen van vleermuizen, dat wil zeggen in de periode april tot en met oktober en bij een avondtemperatuur van minimaal 10°C. Vanwege het broedseizoen voor de huismus en de gierzwaluw en de aanwezigheid van (te behouden) kraamverblijfplaatsen, zal het ongeschikt maken van de bebouwing uitgevoerd worden tussen 1 september en 1 november. De exacte werkwijze wordt ter plaatse beoordeeld en begeleid door de ecologisch begeleider.

Controle

- Omdat het vleermuisonderzoek slechts een momentopname betreft en vleermuizen opportunistisch kunnen zijn ten aanzien van de keuze van hun verblijfplaats, wordt na afloop van het ongeschikt maken van de woningen een controleronde uitgevoerd. Hierbij wordt met behulp van batdetectors tijdens het uitvliegmoment gecontroleerd of er bij de bekende verblijfplaatsen en de directe omgeving ervan, uitvliegende vleermuizen aanwezig zijn. Indien noodzakelijk worden door de ecologisch begeleider, op basis van deze controleronde, aanvullende maatregelen voorgesteld.

Permanente verblijfsvoorzieningen

- In totaal worden 70 kopgevels op verschillende oriëntaties weer permanent geschikt gemaakt voor de gewone en ruige dwergvleermuis. In 64 kopgevels worden geschakelde inbouwvoorzieningen gerealiseerd. Deze geschakelde inbouwvoorzieningen, van het type VMPM1 van Unitura, vormen per kopgevel een verblijfsvoorziening van 66 cm breed en 97,4 cm hoog. Daarnaast worden er in 6 verschillende kopgevels inbouwvoorzieningen geplaatst van het type VMPMK1 van Unitura.
- Het inbouwen van de kasten zal onder ecologische begeleiding van een ter zake kundige plaatsvinden. De foto's en exacte locaties van de inbouwkasten zullen in het logboek worden vermeld en later aan de ODBN worden verstrekt onder vermelding van het zaaknummer.

De locaties van de voorzieningen zijn weergegeven in bijlage 2.

De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Wij nemen ter borging van en/of in aanvulling op deze maatregelen extra voorschriften op. Het betreft de volgende aanvullende mitigerende maatregelen:

Ongeschikt maken

- Op het moment van ongeschikt maken en de 3 daaropvolgende nachten moeten alle weersomstandigheden tijdens de eerste 2 uur na zonsondergang overeenkomen met de eisen die het vleermuisprotocol stelt voor de weersomstandigheden tijdens het onderzoek doen naar zomerverblijfplaatsen. Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat de vleermuizen daadwerkelijk zullen uitvliegen na het ongeschikt maken en om te borgen dat ze onder gunstige weersomstandigheden een andere verblijfplaats kunnen zoeken. In het activiteitenplan is enkel ingegaan op de temperatuur, maar niet op de andere relevante weersomstandigheden met betrekking tot het uitvliegen van vleermuizen.
- Bij het ongeschikt maken mag geen opschuimend en uithardend (vul)schuim (PUR) gebruikt worden. Uithardend (vul)schuim mag alleen gebruikt worden nadat de woningen al ongeschikt zijn gemaakt, er een controleronde heeft plaatsgevonden conform het voorschrift over de controleronde én er is vastgesteld dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. Dit voorschrift wordt opgenomen om te voorkomen dat vleermuizen vastkleven of verstrikt raken in het (vul)schuim of onverhoopt opgesloten worden.

Controle

- Tussen het ongeschikt maken en de controleronde dienen ten minste drie dagen te zitten, zodat de vleermuizen de tijd hebben de verblijfplaats te verlaten.
- De controleronde dient plaats te vinden conform de eisen die het geldende vleermuisprotocol stelt aan het onderzoek naar zomerverblijfplaatsen. Concreet gaat het om de start- en eindtijd, onderzoeksperiode, minimale temperatuur en maximale windkracht.
- Tijdens de gehele controleronde moet het droog zijn.
- De vleermuizen mogen na de controleronde geen toegangsmogelijkheden meer hebben tot de bebouwing.
- Er kan pas gestart worden met de verduurzamingswerkzaamheden na de expliciete toestemming van de ecooloog.

De bovenstaande voorschriften over de controleronde worden opgelegd om te voorkomen dat het gebouw onterecht vleermuisvrij wordt verklaard en dat er nog vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied ten tijde van de werkzaamheden.

Permanente verblijfsvoorzieningen

De opening van de inbouwvoorzieningen dient qua hoogte en locatie ten opzichte van de dakrand zoveel mogelijk overeen te komen met de huidige openingen tot verblijfsruimtes. Dit om de nieuwe verblijfsmogelijkheden, conform het Kennisdocument van de Gewone en Ruige dwergvleermuis, zoveel mogelijk overeen te laten komen met het zoekbeeld dat de betreffende vleermuizen zullen hebben in vergelijking met de huidige situatie.

- De uiteindelijke locaties van de openingen en de ecologische onderbouwing hiervan dienen in het logboek te worden vastgelegd. Dit ten behoeve van de controleerbaarheid voor de afdeling handhaving.

Verwijderen tijdelijke verblijfsvoorzieningen

- De tijdelijke voorzieningen dienen in stand te worden gehouden totdat de permanente voorzieningen gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiodes conform de betreffende Kennisdocumenten en aangetroffen functies.
- Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen vindt plaats buiten de meest kwetsbare periodes - dit zijn voor vleermuizen de kraamperiode (half mei tot half juli) en de winterperiode (15 oktober tot 1 april).
- Voor het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen dient gecontroleerd te worden of de voorziening 'leeg' is. De kasten mogen alleen verwijderd worden op het moment dat er geen vleermuis aanwezig is.
- De tijdelijke kasten dienen binnen de ontheffingsperiode verwijderd te worden. Indien dit niet het geval is, is vleermuisonderzoek benodigd om te beoordelen of de kast gebruikt wordt als verblijfplaats. Indien de kast in gebruik is als verblijfplaats en deze ontheffing is verlopen, dient een nieuwe ontheffing te worden aangevraagd voor het verwijderen van de verblijfplaats.

De bovenstaande voorschriften over het verwijderen van de tijdelijke verblijfsvoorzieningen worden opgelegd om te voorkomen dat de vleermuizen te weinig tijd krijgen om de permanente verblijfsvoorzieningen te kunnen ontdekken. Daarnaast wordt voorkomen dat vleermuizen in de gevoelige periode moeten verhuizen met alle mogelijke gevolgen van dien. Tevens wordt voorkomen dat voorzieningen met vleermuizen worden verwijderd en het doden/verwonden van vleermuizen wordt voorkomen.

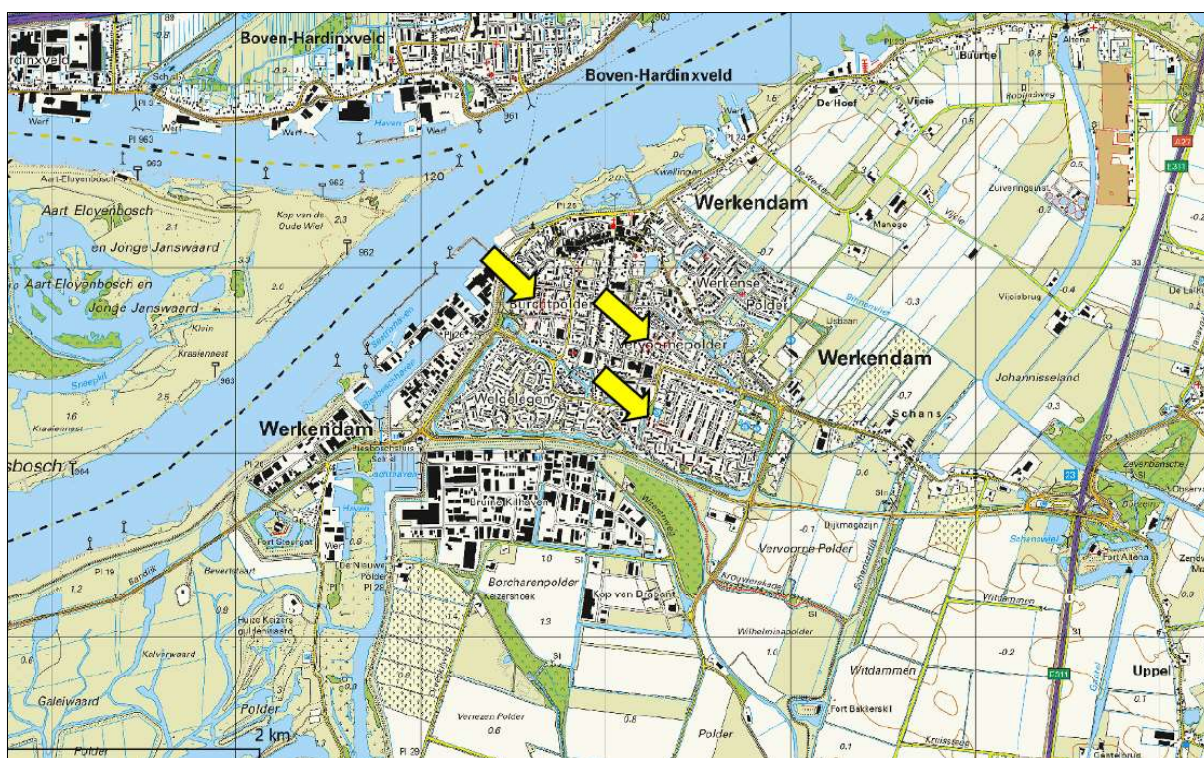
Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de gewone en ruige dwergvleermuis niet in het geding door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

3. Conclusie

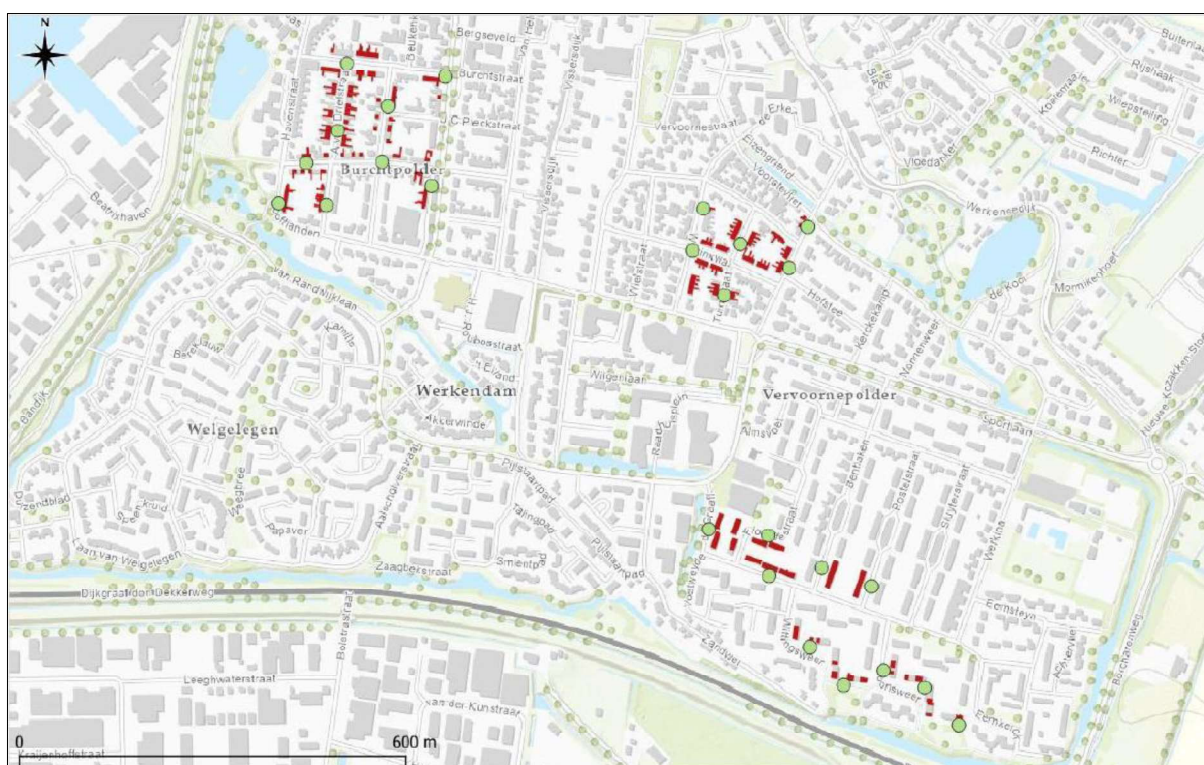
Gelet op het voorgaande verlenen wij gevraagde ontheffing. De ontheffing wordt slechts voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten verleend. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

BIJLAGE 1. OVERZICHT VAN DE PLANLOCATIE(S)

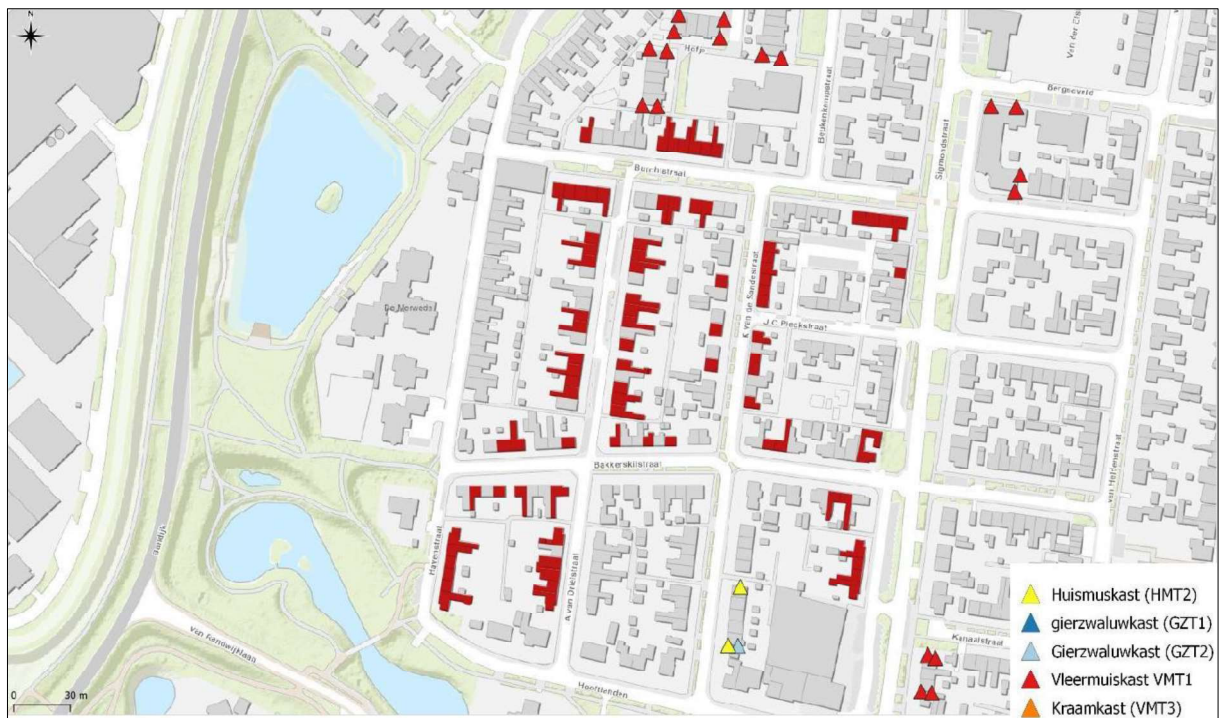

Figuur 1. Globale ligging van de 213 te verduurzamen/renoveren woningen te Werkendam.

Figuur 2. Exacte locatie van de 213 te verduurzamen/renoveren woningen.

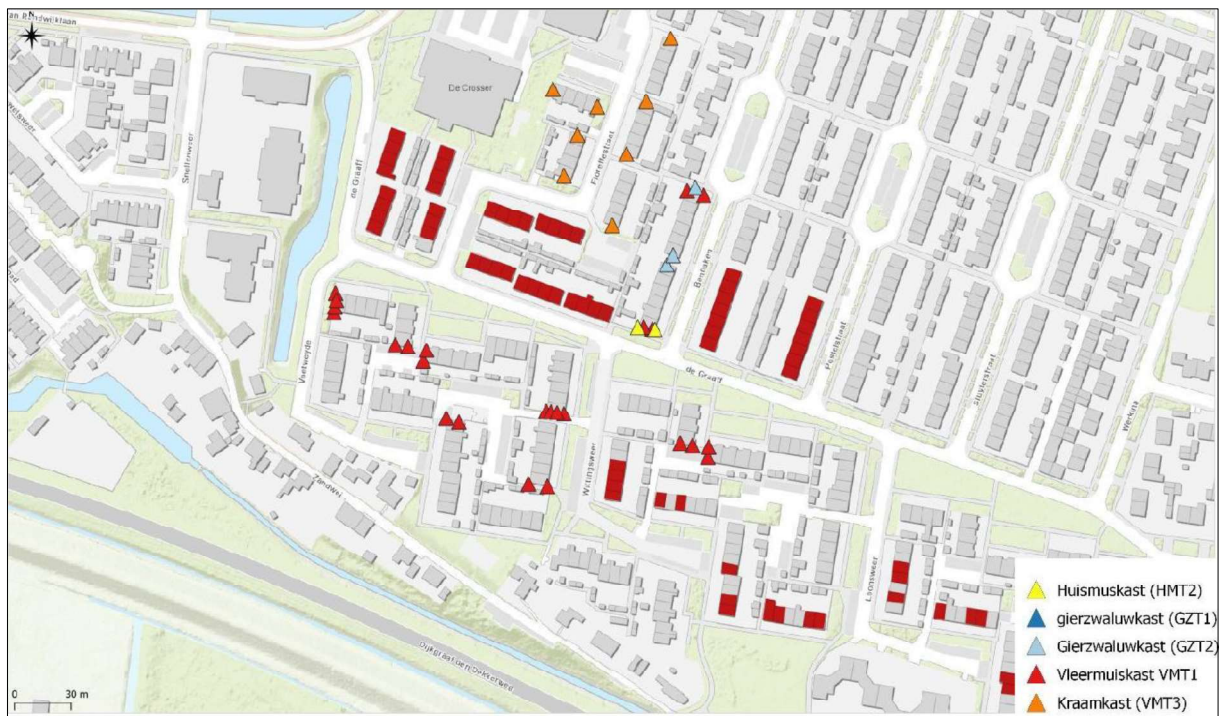
BIJLAGE 2. LOCATIE(S) VAN DE MITIGERENDE MAATREGELEN

Figuur 3. Locatie tijdelijke voorzieningen (niet alle legenda items zijn op deze kaart zichtbaar). De huismus- en gierzwaluwkasten zijn niet relevant voor dit besluit.

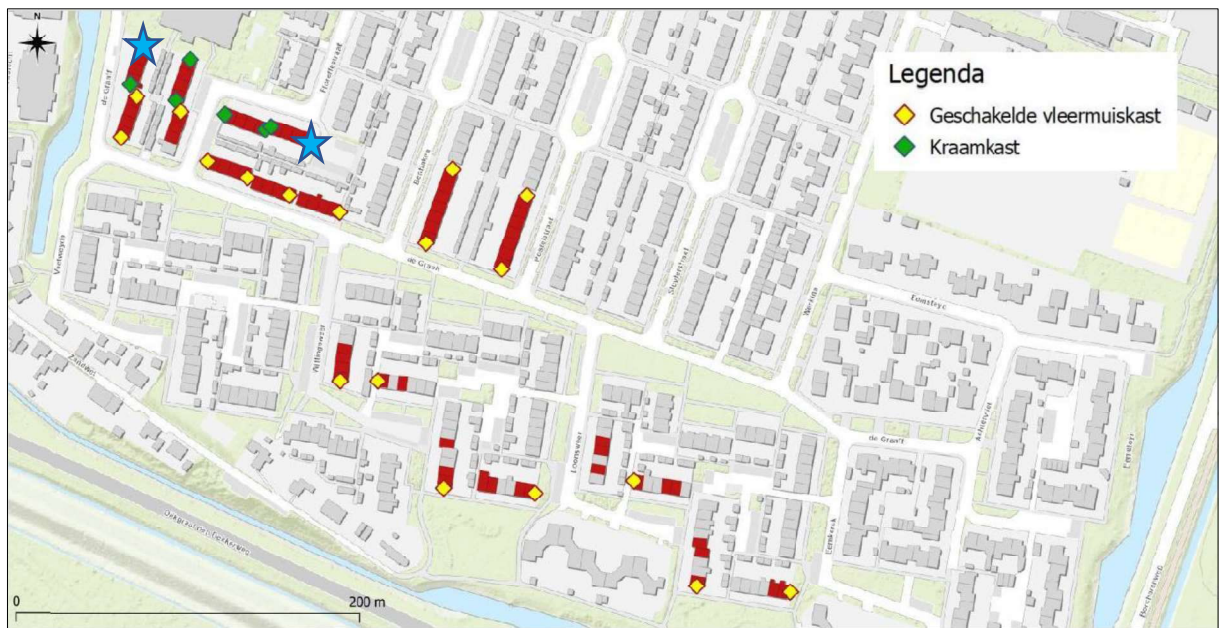
Figuur 4. Locatie tijdelijke voorzieningen (niet alle legenda items zijn op deze kaart zichtbaar). De huismus- en gierzwaluwkasten zijn niet relevant voor dit besluit.

Figuur 5. Locaties tijdelijke voorzieningen (niet alle legenda items zijn op deze kaart zichtbaar). De huismus- en gierzwaluwkasten zijn niet relevant voor dit besluit.

Figuur 6. Locaties permanente voorzieningen (niet alle legenda items zijn op deze kaart zichtbaar).

Figuur 7. Locaties permanente voorzieningen. De voorzieningen aan de Graaff 1 en Floreffestraat 47 komen te vervallen (zie blauwe sterren). De spouwmuuren van deze woningen met een kraamverblijfplaats worden niet geïsoleerd.

BIJLAGE 3. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten Ontheffing Wet natuurbescherming, onderdeel beschermde soorten		
<u>Gegevens</u>		
Aanvraagnummer	Z/192020	
Naam initiatief	Bazalt Wonen, renovatie en verduurzaming 213 woningen Werkendam	
Ontheffingsperiode	voor de periode van 1 september 2023 tot en met 31 december 2025	
Ontheffinghouder	
Naam aanvrager	
Adres	
PC-Woonplaats	
<u>Gegevens werkzaamheden:</u>		
Contactpersoon uitvoering werkzaamheden	
Telefoonnummer (vast)	
Telefoonnummer (mobiel)	
Ecoloog betrokken bij uitvoering (incl. telnr.)	
Locatie(s) werkzaamheden	
Datum gereedkomen compensatiemaatregelen	
Datum start werkzaamheden	
Overzicht planning werkzaamheden	
<p><i>Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 3 werkdagen van tevoren, te worden ingediend bij de ODBN</i></p>		
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) Email: info@odbn.nl	

KENNISGEVING WET NATUURBESCHERMING, Bazalt Wonen, 213 woningen te Werkendam, Z/192020

Beschikking

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken bekend dat zij op 21 augustus 2023 een ontheffing ingevolge artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming hebben **verleend** (kenmerk: Z/192020-35468) aan Bazalt Wonen, Thorbeckestraat 1, 5301 NC te Zaltbommel voor de renovatie en verduurzaming van 213 woningen gelegen aan de A. van Drielstraat, Bakkerskilstraat, Bentlyn, Burchtstraat, de Graaff, Floreffestraat, Havenstraat, K. van de Sandestraat, Kappenwaard, Loonsweer, Postelstraat, Reeweg, Sigmondstraat, Spijksweer, Tuinstraat, Wierinxwal en de Wittingsweer te Werkendam, in de gemeente Altena. De ontheffing is geldig voor de periode van 1 september 2023 tot en met 31 december 2025.

De aanvraag, het besluit en de bijbehorende stukken liggen vanaf 23 augustus 2023 tot en met 3 oktober 2023 6 weken **ter inzage** bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), telefoonnummer (088) 743 00 00. Het besluit is digitaal op te vragen via e-mail info@odbn.nl.

Bezwaar

Is dit besluit aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Is het besluit niet rechtstreeks aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u alleen een bezwaarschrift indienen als het besluit directe gevolgen voor u heeft. Verstuur uw bezwaarschrift binnen 6 weken na de verzenddatum van het besluit.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een DigiD-inlogcode nodig.
- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:
Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

Kunt u ons ook uw telefoonnummer en e-mailadres geven? Zo kunnen wij samen met u de beste aanpak van de behandeling van uw bezwaar bespreken.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen om een voorlopige voorziening (griffierecht).

Aan deze procedure is het kenmerk Z/192020 gekoppeld. Wij verzoeken u bij correspondentie dit kenmerk te vermelden.

's-Hertogenbosch, augustus 2023